

DOI 10.26886/2311-4517.3(102)2025.3

УДК 343.35(100)(045).

**ЗЛОЧИН ВІДМИВАННЯ КОШТІВ У ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ
ПРОВІДНИХ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

Володимир Літкевич, кандидат юридичних наук

<https://orcid.org/0000-0001-9197-9215>

e-mail: volodymyr.litkevych@uni-mannheim.de

Університет Мангайма, Федеративна Республіка Німеччини,

м. Мангайм

Стаття присвячена порівняльному аналізу кримінально-правових засад протидії відмиванню коштів (далі – ПВК) у Сполучених Штатах Америки (далі - США), Сполученому Королівстві, Швейцарії та Німеччині. Дослідження здійснено крізь призму нормативної моделі злочину відмивання коштів (далі – ВК), сформованої в конвенціях ООН, які визнані міжнародно-правовими інструментами для цілей реалізації 40 рекомендацій ФАТФ, а також з урахуванням вимог цієї організації щодо криміналізації злочину ВК.

Проаналізовано передумови формування нормативної бази регулювання ПВК, підходи до визначення поняття злочину ВК у кримінальному праві, національні особливості встановлення видів і меж кримінальної відповідальності за вчинення злочину ВК, структурні характеристики кримінально-правових норм у цій сфері, а також оцінки ефективності та технічної відповідності міжнародним стандартам ФАТФ кримінально-правових засад ПВК у досліджуваних країнах.

Мета дослідження полягає в тому, щоб шляхом порівняння норм кримінального права, оцінок технічної відповідності та ефективності кримінально-правових засад ПВК міжнародним

стандартам та положенням міжнародних договорів, виявити особливості підходів досліджуваних країн до вирішення проблематики ПВК.

У межах дослідження застосовано комплекс методів: нормативно-правовий – для ідентифікації релевантних положень національного законодавства; історико-правовий – для з'ясування причин та особливостей формування кримінально-правових засад ПВК; порівняльно-правовий – для зіставлення нормативних моделей злочину ВК, підходів до застосування кримінально-правових санкцій, структурних особливостей норм та оцінювання ефективності кримінально-правових засад ПВК.

Методологічною основою дослідження є аналіз кримінально-правових засад ПВК у досліджуваних країнах через призму нормативної моделі злочину ВК, визначеної у відповідних конвенціях ООН, та вимог ФАТФ щодо криміналізації ВК.

Цінність дослідження полягає у здійсненні порівняльного аналізу кримінально-правових засад ПВК у країнах, які відіграють важливу історична роль у функціонуванні міжнародної системи ПВК, належать до різних правових систем й провідних міжнародних фінансових центрів, та у важливості отриманих результатів для України, яка потребує «фундаментальних удосконалень результативності діяльності правоохоронної та судової системи» [1, с. 26] щодо переслідування ВК, рейтинг ефективності якої, відповідно до звіту про взаємну оцінку Moneyval 2017 року, оцінено як «Низький» [2, с. 14].

Ключові слова: відмивання коштів, кримінальне право, конвенції ООН, кримінально-правові засади боротьби з відмиванням коштів, рекомендації ФАТФ, кримінально-правові санкції.

Volodymyr Litkevych, PhD of legal sciences, The crime of money laundering in the legal systems of leading financial centres: a comparative analysis / Associate Professor, University of Mannheim, Mannheim, Germany. Funded by the Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG, German Research Foundation) – Projektnummer: 544729875

The article is devoted to a comparative analysis of the criminal legal framework for combating money laundering (hereinafter - ML) in the United States of America (hereinafter - USA), the United Kingdom, Switzerland and Germany. The study is carried out through the prism of the normative model of the crime of money laundering (hereinafter - ML), formed in the UN conventions which are recognised as international legal instruments for the purposes of implementing the 40 FATF recommendations, and also taking into account the requirements of this organisation regarding the criminalisation of ML.

The author analyses the prerequisites for the formation of the AML regulatory framework, approaches to the definition of the ML crime in criminal law, national peculiarities of establishing the types and limits of criminal liability for the ML crime, structural characteristics of criminal law provisions in this area, and also assesses the effectiveness and technical compliance of the AML criminal law framework in the countries under study with the FATF international standards.

The purpose of the study is to identify the peculiarities of the approaches of the countries under study to addressing the AML issues by comparing criminal law provisions, assessing the technical compliance and effectiveness of the AML criminal law framework with international standards and provisions of international treaties.

The study uses a set of methods: regulatory and legal - to identify the relevant provisions of national legislation; historical and legal - to find out the reasons and peculiarities of the AML criminal legal framework;

comparative legal - to compare the regulatory models of the ML crime, approaches to the application of criminal sanctions, structural features of the rules, and to assess the effectiveness of the AML criminal legal framework.

The methodological basis of the study is the analysis of the AML criminal legal framework in the countries under study through the prism of the normative model of the ML crime defined in the relevant UN conventions and the FATF requirements for the criminalisation of ML.

The value of the study lies in a comparative analysis of the AML criminal legal framework in countries which play an important historical role in the functioning of the international AML system, belong to different legal systems and leading international financial centres, and in the importance of the results obtained for Ukraine, which needs 'fundamental improvements in the performance of the law enforcement and judicial system' [1, p. 26] in terms of prosecuting ML, the effectiveness rating of which, according to the Moneyval Mutual Evaluation Report 2017, is assessed as 'Low'.

Keywords: *money laundering, criminal law, UN conventions, criminal law principles of combating money laundering, FATF recommendations, criminal law sanctions.*

Вступ. Кримінально-правові засади ПВК є одним із ключових елементів «глобального нормативного порядку, сформованого провідними державами світу з метою запобігання негативним наслідкам, що випливають з обігу "брудних" коштів» [3, с. 51]. Попри зростання ризиків і загроз для міжнародної фінансової системи та фінансових систем окремих країн з боку таких коштів, якими оперує транскордонна організована злочинність, кримінально-правові засади

ПВК зберігають чітко окреслений національний характер, підтверджений імперативними нормами міжнародного права.

У цьому контексті інститут кримінально-правової відповідальності за злочини ВК, з огляду на транскордонний характер «брудних» коштів, стикається з низкою викликів, серед яких: нечіткість законодавчих визначень складу злочину, що ускладнює кваліфікацію діянь і сприяє правовій невизначеності; обмежений доступ до доказової бази; ризики різного трактування елементів складу злочину в різних юрисдикціях; поява нових форм ВК, зокрема із використанням криптовалют, фінансових технологій та цифрових активів.

Різні аспекти проблематики кримінально-правових засад ПВК знайшли своє відображення у дослідженнях таких вітчизняних науковців, як Л. Борець, Р. Волинець, М. Гладковський, В. Онисьєв, В. Безногих, О. Пустовіт, Ю. Старовойтова, О. Дудоров, Т. Тертиченко, К. Шейко, С. Клименко та інших.

До кола закордонних дослідників, які приділяли увагу питанням кримінально-правової відповідальності за злочини ВК, належать G. Dannecker, J. Bülte, M. Pieth, N. Capus, M. Levi, W. Gilmore, G. Stessens, T. Halliday та інші.

Водночас у науковій літературі спостерігається нестача порівняльно-правових досліджень, присвячених аналізу національних особливостей кримінально-правових засад ПВК у провідних фінансових юрисдикціях. Зокрема, недостатньо досліджено питання кваліфікації злочину ВК, застосування кримінально-правових санкцій, а також оцінок ефективності механізмів протидії цьому явищу.

Виклад основного матеріалу. Процес імплементації в національне законодавство більшості країн світу норм кримінального права, що визначають поняття злочину ВК, та встановлюють

кримінальну відповідальність за його вчинення, було започатковано Конвенцією ООН про боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 року. Стаття 3 цієї Конвенції зобов'язувала держави-учасниці вжити заходів для визнання кримінальним злочином дій з майном (property), отриманим унаслідок правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, та визначила нормативну модель цього злочину, що охоплює такі дії як: конверсію або переведення майна з метою приховування його незаконного походження (ст. 3 (b)(i); приховування або утаювання істинного характеру, джерела, місцезнаходження, способу розпорядження, переміщення, справжніх прав стосовно майна або його належності (ст. 3 (b)(ii); придбання, володіння або використання майна (ст. 3 (c)(i); публічне підбурювання або спонукання будь-якими засобами інших осіб до вчинення правопорушень, пов'язаних із майном (ст. 3 (c)(iii); участь, причетність або вступ у змову з метою вчинення відповідного правопорушення (ст. 3 (c)(iv) [4, р. 3].

Надалі ця модель злочину була запозичена Конвенцією ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. (стаття 6) й Конвенцією ООН проти корупції 2003 р. (стаття 23), в яких вона отримала термінологічне визначення – «відмивання коштів». Перелічені вище конвенції (далі – Конвенції ООН), ФАТФ визначила у рекомендації 36 міжнародно-правовими інструментами [5, р. 27], для цілей міжнародних стандартів ПВК.

У такий спосіб, рекомендації ФАТФ, що не мають статусу обов'язкового міжнародного правового акту [6, с. 373], завдяки положенням Конвенцій ООН, отримали певну міжнародно-правову легітимність, зокрема в частині імперативності вимог ФАТФ щодо криміналізації ВК на національному рівні.

Згідно з цими вимогами, зазначеними у пояснювальній записці до Рекомендації 3, процес криміналізації повинен передбачати: врахування положень Конвенцій ООН; віднесення усіх серйозних злочинів до предикатних, для забезпечення широкого спектра охоплення; врахування будь-яких видів майна, що прямо або опосередковано є доходами від злочину; можливість притягнення до відповідальності без необхідності засудження за предикатний злочин; можливість переслідування за ВК, пов'язане з предикатними злочинами, вчиненими за межами держави; встановлення умислу та обізнаності на основі об'єктивних фактичних обставин; застосування ефективних, пропорційних та стримувальних кримінальних санкцій щодо фізичних осіб; можливість застосування кримінальної відповідальності та санкцій до юридичних осіб; криміналізацію супутніх діянь, пов'язаних з ВК, зокрема участі, змови, замаху, пособництва, підбурювання, сприяння та консультування [5, р. 38–39].

Особливості та чинники формування кримінально-правових засад

США. У правовій системі цієї країни кримінальна відповідальність за ВК закріплена у статтях 1956 і 1957 Розділу 18 Злочини та кримінальний процес Зведеного кодексу законів США (*Crimes and Criminal Procedure United States Code*). Прийняття цих норм стало результатом трирічної діяльності Президентської комісії з питань організованої злочинності, створеної у 1983 році за ініціативою президента Рональда Рейгана (Executive Order 12435, 1983) [7].

У проміжному звіті цієї Комісії «Зв'язок із готівкою: організована злочинність, фінансові установи та відмивання грошей» (*The Cash Connection: Organized Crime, Financial Institutions, and Money Laundering*, 1984) зазначалося, що кожна фінансова установа є потенційною мішенню для використання організованою злочинністю в

схемах ВК, а чинна політика та механізми внутрішнього контролю часто виявляються недостатніми для запобігання такому використанню. Для підвищення ефективності дії Закону про банківську таємницю (*Bank Secrecy Act*) Комісія запропонувала низку рекомендацій до законодавства, що передбачали посилення кримінальної відповідальності за порушення Закону про банківську таємницю, за корупцію посадових осіб та працівників фінансових установ, причетних до ВК, а також рекомендувала Конгресу внести зміни до законодавства, спрямовані на заборону операцій із грошовими інструментами, що є доходом від злочинної діяльності [8, с. 58–63].

У 1986 році, на основі рекомендацій Комісії, було прийнято Закон про боротьбу зі зловживанням наркотиками (*Anti-Drug Abuse Act*). Його підрозділ Н містив положення Закону про контроль за ВК (*Money Laundering Control Act*), який вперше визнав дії з доходами від злочинної діяльності федеральним злочином та істотно посилив відповідальність за нього [9]. Згодом положення цього закону були інкорпоровані як §§ 1956 і 1957 у Розділ 18 Зведеного кодексу законів США.

Об'єднане Королівство. Кримінальна відповідальність за ВК передбачена положеннями Закону про доходи, одержані злочинним шляхом 2002 року (*The Proceeds of Crime Act 2002*, ПОСА). Перші кроки щодо криміналізації окремих форм ВК були зроблені в цій країні ще у Законі про крадіжки (*The Theft Act*) 1968 року, який передбачав відповідальність за обіг викраденого майна (розділ 22(1)). З метою адаптації законодавства до нових форм злочинної діяльності, подальша деталізація складів злочинів була запроваджена в спеціальних актах: Законі про зловживання наркотиками (*Misuse of Drugs Act*) 1971 року (розділ 27) та Законі про злочини, пов'язані з

торгівлею наркотиками (*Drug Trafficking Offences Act*) 1986 року. Додаткове розширення інструментарію ПВК відбулося з прийняттям Законів про кримінальне правосуддя (*The Criminal Justice Act*) 1988 та 1989 років. Зокрема положення Законів про кримінальне правосуддя 1988 передбачали відповідальність за сприяння утриманню, використанню або приховуванню злочинних доходів з метою уникнення кримінального переслідування (розділи 93A–93C) [10, р. 16–17].

Однак наявна на той момент система кримінально-правового регулювання була визнана недостатньо ефективною для забезпечення належного рівня боротьби з ВК. У передмові Державного секретаря з питань внутрішніх справ до законопроекту про доходи, одержані злочинним шляхом, поданого до Парламенту у березні 2001 року, було зазначено: «Злочинці та їхні спільники надто часто мають змогу зберігати свої нечесно здобуті прибутки, навіть якщо їх було успішно засуджено та ув'язнено; і що існує значний простір для більш узгодженого зосередження зусиль на розслідуванні та поверненні злочинних активів» [11].

Усвідомлення суспільної небезпеки від використання доходів, здобутих злочинним шляхом, а також необхідності ефективного запобігання таким проявам з метою руйнування злочинних рольових моделей і позбавлення правопорушників доступу до фінансових ресурсів, стали підґрунтям для прийняття у 2002 році Закону про доходи, одержані злочинним шляхом (ПОСА).

Швейцарія. Кримінально-правові засади ПВК у Швейцарії закріплені в статтях 305bis (Відмивання грошей – *Geldwäscherei*) та 305ter Кримінального кодексу (*Strafgesetzbuch*). Важливим активом цієї країни як провідного міжнародного фінансового центру, є висока надійність банківської системи. Захист її репутації став одним з

основних завдань національної системи ПВК, формування та розвиток якої відбувався як реакція на фінансові кризи та гучні скандали у банківській та фінансовій сферах сфері. [12. р. 128].

Кримінальні справи «Pizza Connection» і «Lebanon Connection» середини 1980-х років, у яких було встановлено факти використання можливостей швейцарського фінансового центру транснаціональними організованими злочинними угрупованнями для ВК, [13. s. 1062] спонукали парламент Швейцарії ухвалити рішення про внесення змін до Кримінального кодексу, якими було запроваджено жорсткіші положення щодо відповідальності за злочин ВК та недотримання принципу належної обачності у фінансових операціях.

Німеччина. У цій країні кримінальна відповідальність за ВК передбачена § 261 Кримінального кодексу (*Strafgesetzbuch*). На відміну від США, Об'єднаного Королівства та Швейцарії у Німеччині 80-х років минулого століття не було істотних внутрішніх мотивів для ініціювання та формування спеціальних кримінально-правових засад ПВК. Однією з причин цього була «стійка боротьба зі злочинністю» (*nachhaltiger Kriminalitätsbekämpfung*), що характеризувалася концентрацією зусиль німецького правосуддя на основному злочині, а не на його наступних наслідках [14. s. 3].

Однак, під тиском США наприкінці 1988 року федеральний уряд створив робочу групу з питань «Відмивання прибутків від незаконної торгівлі наркотиками», яка рекомендувала включити антилегалізаційні положення до Закону про наркотики [15, s. 87].

У 1991 році сформувалася думка про необхідність ширшого підходу, який би охоплював не лише злочини, пов'язані з наркотиками. Відтак до парламенту було внесено законопроект «Про боротьбу з незаконним обігом наркотиків та іншими формами

організованої злочинності» (*OrgKG*), що передбачав інкорпорацію складу злочину «відмивання коштів» до Кримінального кодексу. Закон було ухвалено 15 липня 1992 року. Його метою було створення дієвого механізму боротьби з організованою злочинністю, зокрема, вдосконалення наявних інструментів, які б «дозволяли правоохоронним органам проникати в основну діяльність злочинних організацій і затримувати їхніх справжніх організаторів, зокрема тих, хто займається незаконним обігом наркотиків» [16. s. 5].

Визначення поняття злочину відмивання коштів

США. Попри активну участь країни в розробленні та ратифікації Конвенцій ООН, законодавець США запровадив власну нормативну модель злочину ВК. Відповідно до положень § 1956, дії з майном, отриманим унаслідок злочинної діяльності, кваліфікуються як «відмивання грошових інструментів» (*Laundering of monetary instruments*), а згідно з § 1957 як «участь у грошових операціях з майном, отриманим у результаті визначеної незаконної діяльності» (*Engaging in monetary transactions in property derived from specified unlawful activity*).

§ 1956 передбачає три різновидності дій: «внутрішні фінансові операції», «міжнародні фінансові операції» та «спеціальні операції для викриття злочинної діяльності» [12, р. 351], які кваліфікуються як відмивання грошових інструментів:

– Внутрішні фінансові операції. (1) Вчинення фінансової операції особою, яка: знає, що майно (*property*), залучене до операції, є доходами (*proceeds*) від незаконної діяльності; має намір сприяти подальшій протиправній діяльності; ухиляється від сплати податків; приховує або замасковує характер, місце, джерело, власність чи контроль над незаконно отриманими доходами; уникає вимог звітності

щодо фінансових операцій відповідно до федерального або штатного законодавства.

– Міжнародні фінансові операції. (2) Транспортування, передача або переказ грошових інструментів чи коштів через кордон США, якщо особа: має намір сприяти здійсненню визначеної протиправної діяльності; знає, що відповідні кошти є доходами від незаконної діяльності; усвідомлює, що такі дії спрямовані на: приховування або маскуванню характеру, місця, джерела, власності чи контролю над незаконними доходами; уникнення вимог звітування про транзакції, встановлених законодавством.

– Спеціальні операції для викриття злочинної діяльності. (3) Здійснення фінансової транзакції, пов'язаної з майном, яке представляється доходами від зазначеної незаконної діяльності, або майном, яке використовується для здійснення або сприяння зазначеній незаконній діяльності з наміром: сприяти провадженню визначеної протиправної діяльності; приховати або замаскувати характер, місцезнаходження, джерело, власність або контроль над майном, яке вважається доходом від визначеної незаконної діяльності; або з метою ухилення від виконання вимог щодо повідомлення про транзакції, передбачених законодавством штату або федеральним законодавством. [17]

Відповідно до § 1957 встановлюється кримінальна відповідальність за участь у грошових операціях з майном, отриманим злочинним шляхом, яку особа: свідомо здійснює або намагається здійснити на території США або як громадянин США за кордоном на суму понад 10 000 дол. США.

Якщо § 1956 стосується складних форм злочинів, які здійснюються з умислом, який необхідно довести, то для притягнення до відповідальності за § 1957 достатньо лише факту проведення

фінансової операції, без доказування намірів приховування походження коштів [18].

Сполучене Королівство. Згідно зі статтею 340 (11) Закону про доходи, одержані злочинним шляхом 2002 року (POCA) відмиванням коштів визнаються дії, які є правопорушеннями відповідно до: статті 327 – приховування, маскування, конвертація, передача та вивезення злочинного майна (criminal property) з території Сполученого Королівства; статті 328 – вступ або участь у домовленості, яка, сприяє набуттю, збереженню, використанню або контролю злочинною власністю іншою особою або від її імені; статті 329 – набуття, використання та володіння злочинним майном. Відмиванням також визнаються спроба, змова або підбурювання, пособництво, заохочення, консультування або забезпечення вчинення злочину, зазначеного у статтях 327-329 [19].

Швейцарія. Законодавець цієї країни запропонував своє «оригінальне трактування» злочину ВК – не включивши до нього, всупереч нормативній моделі Конвенцій ООН та практики багатьох країн «контакту» з активами, отриманими злочинним шляхом [12, Р. 140]. Відповідно до ст. 305 bis. Швейцарського кримінального Кодексу відмиванням коштів (Geldwäscherei) визнаються дії особи, що можуть перешкодити відстеженню, розшуку або конфіскації активів, які, як вона знає або повинна припускати, отримані від злочину або кваліфікованого податкового правопорушення.

Згідно зі статтею ст. 305 ter, кримінальна відповідальність встановлюється за необачність при здійсненні професійної діяльності на фінансовому ринку з активами інших осіб, необхідної для встановлення особи бенефіціарного власника [20].

Німеччина. Відповідно до § 261 Кримінального кодексу, відмиванням грошей (Geldwäsche) визнаються дії особи, з об'єктом

(Gegenstand), отриманим в результаті протиправних дій, щодо: його приховування; обміну, передачі, або реалізації з наміром перешкодити його виявленню, конфіскації або встановленню його походження; отримання для себе або третьої сторони; зберігання або використання для себе чи третьої особи, якщо вона (особа) знала про його походження під час придбання [21].

До ВК прирівнюються також дії щодо приховування або маскуванню особою фактів, які можуть мати значення для виявлення, конфіскації або визначення походження об'єкта, отриманого в результаті протиправних дій. Замах на вчинення дій ВК також підлягає кримінально-правовій відповідальності.

Загалом, визначення злочину ВК у законодавстві Німеччини відповідає нормативній моделі, передбаченій у Конвенціях ООН, що свідчить про вирішальний вплив на формування національного законодавства у сфері ПВК міжнародних та європейських нормативних актів [22, s. 233].

Кримінально-правова відповідальність за вчинення злочину ВК

США. У Сполучених Штатах за вчинення злочину ВК передбачено одне з найсуворіших покарань серед розвинених правових систем.

Згідно з § 1956, передбачено санкції у вигляді штрафу в розмірі до 500 000 доларів США або подвійної вартості майна, що стало предметом фінансової операції (залежно від того, яка із сум є більшою), а також позбавлення волі на строк до 20 років, або обох видів покарання одночасно [17].

Відповідно до § 1957 винна особа може бути притягнута до відповідальності у вигляді штрафу, розмір якого обумовлюється тяжкістю правопорушення, або штрафу у розмірі не більшому за подвійну вартість незаконно одержаного майна, або позбавленням

волі на строк до 10 років, або одночасним застосуванням обох видів покарання [18].

Сполучене Королівство. Відповідно до пункту 1 статті 334 Закону про доходи, одержані злочинним шляхом, у Сполученому Королівстві передбачено дві процедури кримінального провадження у справах про ВК:

– Спрощена процедура – без висунення офіційного обвинувачення, у межах якої магістратський суд (без участі присяжних) може призначити покарання у вигляді позбавлення волі на строк до шести місяців або штрафу, що не перевищує встановлений законом максимум, або одночасно обома видами покарання.

– Процедура за обвинувальним актом – передбачає розгляд справи судом присяжних із можливістю призначення покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 14 років, штрафу або обох видів покарання [19].

Швейцарія. Згідно зі статтею 305bis Кримінального кодексу, за вчинення злочину ВК передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк до трьох років або штрафу. У разі вчинення тяжкого злочину (in schweren Fällen) санкція передбачає позбавлення волі на строк до п'яти років або штраф [20].

Німеччина. Відповідно до § 261 Кримінального кодексу, за вчинення злочину ВК передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років або штрафу. У випадку вчинення особливо тяжкого правопорушення санкція може становити від шести місяців до десяти років позбавлення волі.

Для осіб, відповідальних за виконання заходів фінансового моніторингу, встановлено кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від трьох місяців до п'яти років. У разі

вчинення злочину з необережності передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк до двох років або штрафу [21].

Особливості структур кримінально-правових норм, що встановлюють відповідальність за злочин ВК

США. Особливістю положень § 1956 та § 1957 є те, що крім визначення поняття злочину ВК та встановлення санкцій за його вчинення, ними врегульовується широке коло питань, що виникають при застосуванні цих кримінально-правових норм. Зокрема § 1956 вирішуються такі питання як:

встановлення покарань за незначне відмивання, сума якого не перевищує 10 000 доларів США; визначення юрисдикції окружних судів США над іноземними особами; повноваження суду щодо активів, які забезпечують виконання рішень, прийнятих на основі § 1956; призначення федерального управителя активами відповідача; порядок направлення Генеральним прокурором регуляторним органам повідомлень про засудження фінансових установ; визначення місця проведення судового переслідування за правопорушення ВК; строк позовної давності для злочинів ВК, які відбуваються в США, з певних іноземних предикатів [17].

Відповідно до § 1957 (2)(с) врегульовується процесуальна норма щодо «спрощеного порядку доказування факту злочину», без обов'язку уряду доводити обізнаність обвинуваченого, що злочин, у результаті якого було отримано майно, є конкретною протиправною діяльністю [18].

Особливістю кримінально-правових засад ПВК США є те, що окрім кримінальної відповідальності, передбаченої §§ 1956 і 1957, які належать до кримінального права США, кримінальна відповідальність встановлюється також за порушення превентивних заходів ПВК

передбачених Законом про банківську таємницю (BSA), який є частиною Розділу 12 (Банки та банківська діяльність) Кодексу США, що регулює питання банківської діяльності й фінансового контролю.

Відповідно до положень Закону BSA, кримінальна відповідальність передбачається за:

- умисне ухилення від виконання вимог Закону BSA (31 U.S.C. 5322); за порушення заборони на структурування транзакцій з метою ухилення від обов'язкового звітування (31 U.S.C. 5324); за порушення порядку реєстрації підприємств, що здійснюють грошові перекази (31 U.S.C. 5330); за контрабанду великих партій готівки в США або з США (31 U.S.C. 5332); за приховування джерела активів у грошових операціях (31 U.S.C. 5335); за порушення вимоги щодо подання інформації про бенефіціарних власників (31 U.S.C. 5336) [23].

Сполучене Королівство. Особливістю положень статей Закону про доходи, одержані злочинним шляхом, які встановлюють відповідальність за ВК, є те, що, окрім визначення дій, які кваліфікуються як ВК, законодавець в кожній статті детально описує винятки, при наявності яких певні діяння не можуть бути визнані злочином.

Так, відповідно до ст. 327 (Приховування тощо), передбачено, що особа не вчиняє злочину, якщо вона: надала інформацію про злочин; мала намір надати інформацію про злочин; здійснила необхідні дії з метою виконання законодавчих вимог; діяла як депозитна установа, що керувала обліковим записом; провадила діяльність у регульованому секторі.

Згідно зі ст. 328 (Приготування) – особа не вчиняє злочину, якщо відповідна злочинна поведінка не була незаконною відповідно до кримінального законодавства країни або території, яке на той час застосовувалося, і не відповідає опису, встановленому наказом

Державного секретаря; якщо вона як установа електронних грошей або платіжна установа, здійснювала діяльність на основі облікового запису, який підтримується нею; якщо вона на підставі угоди сприяла придбанню, утриманню, використанню або контролю над злочинним майном, вартість якого менша за граничну суму, визначену відповідно до розділу 339А, цього закону.

Відповідно до ст. 329 (Придбання, користування та володіння), особа не вчиняє злочину, якщо: вона надала інформацію про злочин; мала намір надати інформацію про злочин; придбала, використовувала чи володіла майном за належну винагороду; здійснила відповідні дії з метою виконання законодавчих вимог; здійснювала злочинну поведінку в певній країні, в якій ця поведінка не була незаконною або не відповідала опису, встановленому наказом Державного секретаря; діяла як депозитна установа або установа електронних грошей керуючи обліковим записом; провадила діяльність у регульованому секторі. [19]

Для законодавства Сполученого Королівства у сфері кримінально-правових засад ПВК також є характерним наявність положень про кримінальну відповідальність у нормативному акті, що регулює питання запобігання ВК. Так у в розділі 3 «Кримінальні правопорушення, покарання та провадження» Регламенту про протидію відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та переказу коштів 2017 року (The Money Laundering, Terrorist Financing and Transfer of Funds Regulations 2017; далі – Регламент 2017), кримінальна відповідальність передбачена: за порушення вимог, встановлених Регламентом 2017; за перешкоджання розслідуванню фактів порушення його вимог; за надання свідомо неправдивої інформації під виглядом виконання зобов'язань, передбачених Регламентом 2017 [24].

Швейцарія. Ст. 305 bis містить примітки, якими розкривається значення термінів: «Кваліфіковане податкове правопорушення» (ein qualifiziertes Steuervergehen) як предикатний злочин для ВК, передбачене федеральним законодавством, якщо сума ухилення від сплати податків за податковий період перевищує 300 000 швейцарських франків; та «тяжкий випадок» (ein schwerer Fall) який стається, коли порушник: діє як член злочинної або терористичної організації; є членом банди, яка об'єдналася для продовження практики ВК; досягає великого обороту або значного прибутку шляхом комерційного ВК.

Ст. 305 ter надає право особам, на яких поширюється дія абзацу 1 цієї статті повідомляти Відділ звітності щодо відмивання грошей при Федеральному відомстві поліції про будь-які спостереження, які вказують на те, що активи походять від злочину або кваліфікованого податкового правопорушення, передбаченого статтею 305bis [20].

Німеччина. У ст. 261 Кримінального кодексу крім визначення діянь, які розглядаються як ВК та встановлення санкцій за них, вирішуються питання, щодо: умов правомірності придбання або зберігання або використання третьою особою, об'єкту, який отримано внаслідок протиправного діяння; визначення умислу в діях особи, яка виконує функції захисника, при прийнятті гонорару; умови притягнення до відповідальності за ВК особи, яка вчинила предикатний злочин; умови звільнення від покарання за ВК; умови кваліфікації об'єктів, отриманих в результаті діяння, вчиненого за кордоном, як об'єктів отриманих внаслідок протиправного діяння; визначення можливості конфіскації об'єктів, отриманих внаслідок правопорушення, у третіх осіб [21].

Ефективність кримінально-правових засад ПВК

Оцінку ефективності кримінально-правових засад ПВК для цілей цієї статті здійснено через призму релевантних рейтингів технічної відповідності й ефективності міжнародним стандартам ФАТФ, а також даних про результати застосування кримінальної відповідальності за злочини ВК, наведених у взаємних оцінках (Mutual Evaluation Review) заходів ПВК четвертого раунду оцінок ФАТФ, що тривав з 2014 по 2022 роки й «став першою спробою комплексно оцінити не лише формальну відповідність, але й фактичну ефективність національних систем ПВК» [25, р. 314].

Відповідно до рейтингу технічної відповідності Рекомендації 3 (Злочин відмивання коштів) визначається наскільки кримінальне законодавство держави відповідає міжнародним стандартам щодо визначення злочину ВК, охоплення основних предикатних злочинів, та наявності відповідальності юридичних осіб. [1, р.34-35] Рейтинг Рекомендації 30 (Обов'язки правоохоронних та слідчих органів) – дає змогу оцінити, чи надано правоохоронним органам чіткі зобов'язання та повноваження розслідувати злочини ВК [1, 102]; Рекомендації 31 (Повноваження правоохоронних та слідчих органів) – з'ясувати, наскільки ефективними є процесуальні інструменти, співпраця між органами та доступ до фінансової інформації, необхідної для розслідування, що у підсумку [1, 103-104] дає загальне уявлення про стан кримінально-правових засад ПВК.

Рейтинг ефективності за показником Ю.7 – розслідування та судового переслідування злочинів ВК: (ML investigation & prosecution), свідчить наскільки держава здатна практично реалізовувати наявні законодавчі та оперативні механізми для цілей ПВК. [1, р. 19-21]

США. Відповідно до звіту FATF про взаємну оцінку 2016 року (MER USA), Сполучені Штати отримали наступні рейтинги технічної відповідності: Рекомендація 3 – переважно відповідає (LC – largely

compliant); Рекомендація 30 – відповідає (C – compliant); Рекомендація 31 – переважно відповідає (LC – largely compliant). Отже, згідно з MER USA визнано, що в законодавстві США щодо визначення злочину ВК та щодо повноважень правоохоронних та слідчих органів наявні незначні недоліки, що потребуватимуть від країни певних зусиль для їх усунення. Рівень ефективності за показником Ю.7 було визнано «значним» (Substantial) [26, р. 13], що свідчить про досягнення високого рівня результативності розслідування та судового переслідування злочинів ВК, яке потребуватиме помірних удосконалень.

Щороку в США виноситься близько 1200 вироків за злочини ВК, серед яких значну частину становлять дуже великі й складні розслідування ВК [26, с. 64]. За 2014 рік у межах адміністративних, цивільних та кримінальних проваджень було конфісковано майна на суму понад 4,4 млрд доларів США у 44 138 справах [26, с. 77–78].

Згідно з кварталним звітом Комісії з вироків США протягом 2024 фінансового року (з 1 жовтня 2023 по 30 вересня 2024 р.) за вчинення злочину ВК було засуджено 1273 особи. З них 307 (24,1 %) отримали покарання у межах рекомендованого діапазону, передбаченого законодавством, 3 особи (0,2%) покарання вище рекомендованого діапазону, 77 осіб (6%) покарання нижче рекомендованого діапазону, 319 осіб (25,1%) отримали покарання з урахуванням їхньої істотної допомоги владі згідно з §5K1.1., 16 осіб (1,3 %) отримали покарання з урахуванням клопотанням Уряду про зниження ступеня покарання відповідно до програми дострокового звільнення, санкціонованої згідно з §5K3.1 Генеральним прокурором США та прокурором округу, в якому знаходиться суд [27, р. 17].

Сполучене Королівство. Згідно зі Звітом ФАТФ 2018 року про взаємну оцінку заходів Сполученого Королівства щодо протидії

відмиванню коштів і фінансуванню тероризму (далі – MER United Kingdom) визначено, що національне законодавство країни в питаннях криміналізації ВК, уповноваження відповідних правоохоронних органів на розслідування злочинів ВК та надання їм для цих цілей необхідних повноважень повністю відповідає рекомендаціям ФАТФ, недоліки відсутні. При цьому показник «результативність розслідування та судового переслідування злочинів ВК» (IO.7 – ML investigation & prosecution) отримав рейтинг «суттєвий» (Substantial) [28, р. 14]. Для вдосконалення ефективності кримінального переслідування ВК вимагається здійснити помірні удосконалення.

На підставі отриманих даних у звіті про взаємну оцінку MER United Kingdom зазначається, що в Сполученому Королівстві щорічно в середньому розслідується 7900 правопорушень ВК, до відповідальності притягується 2300 осіб за ВК і виноситься 1400 вироків [28, р. 58]. Найбільше вироків виноситься в Англії та Уельсі: протягом 3 років 2014-2016 було винесено 1259 вироків: ув'язнення терміном менше 1 року було призначено у 32,8% випадків, 1-3 роки - 50,9%, 3-5 років - 10,3%, 5-10 років – 5,8%, понад 10 років - 3% [28, р. 58–59].

Швейцарія. Згідно зі Звітом ФАТФ 2016 року про взаємну оцінку заходів Швейцарії щодо протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму (далі - MER Switzerland) визначено наступні рейтинги технічної відповідності: рекомендація 3 – переважно відповідає; рекомендації 30 – відповідає; та рекомендації 31 – переважно відповідає. Таким чином, згідно з MER Switzerland від країни вимагається докласти певних зусиль для усунення незначних недоліків в законодавстві щодо злочину ВК та в питаннях надання необхідних повноважень правоохоронним та слідчим органам. В

цілому показник ефективності системи розслідування та судового переслідування злочинів ВК (IO.7 – ML investigation & prosecution) отримав рейтинг «значний» (Substantial), [29, р. 10], що вимагає від країни необхідності здійснення помірних удосконалень в цій сфері.

В цілому у Швейцарії проводиться активна політика переслідування злочинів ВК, переважно як самостійного злочину, без обов'язкового переслідування предикатного злочину. Особливістю кримінально-правових механізмів переслідування злочинів ВК є висока роль правоохоронних органів кантонів. Так, з 1109 кримінальних справ 2009-2013 років, у яких було прийнято рішення про засудження за злочин ВК, 1073 справ (96,6%) було порушено правоохоронними органами кантонів, а 36 (3,4%) Федеральною прокуратурою (Office of the Attorney General of Switzerland) [29, р. 56]. Однією з причин такого стану справ є те, що юрисдикція Федеральної прокуратури в першу чергу охоплює всі значні випадки ВК транскордонного характеру [30, р.24].

У 2014 році 57,5% кримінальних проваджень щодо злочину ВК було відкрито на основі повідомлень ПФР (Money Laundering Reporting Office-Switzerland – MROS) [30. р. 57], протягом 2010-2015 років в середньому за рік судами виносилося 248 вироків у справах про ВК [29. р. 63]

Німеччина. Згідно зі Звітом ФАТФ 2022 року про взаємну оцінку заходів Німеччини щодо протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму (далі - MER Germany), визнано повну відповідність міжнародним стандартам країни в питаннях криміналізації ВК, уповноваження відповідних правоохоронних органів на розслідування злочинів ВК та надання їм для цих цілей необхідних повноважень. Однак рівень ефективності системи розслідування та судового переслідування злочинів ВК (IO.7 – ML investigation & prosecution) був

визнаний «середнім» (moderate) [31. р. 16], що вимагає від країни необхідності здійснити значні удосконалення в цій сфері.

У MER Germany зазначається, що протягом 2015-2020 років прокуратурою було порушено 244 966 кримінальних справ щодо ВК (в середньому 40 800 в рік), завершено було 241 908 справ, до суду направлено обвинувальні акти або клопотання про видачу письмового наказу про застосування штрафних санкцій у спрощеному порядку у 8 035 справах, обвинувальні вироки винесено щодо 5 550 осіб [31, р. 80]. За видами санкцій протягом цього періоду до позбавлення волі на строк менше одного року було засуджено 14,6% осіб, 1-2 роки 5,6% осіб, 2-5 років – 1,6%, 5-10 років – 0,1 особи. Покарання у вигляді штрафу отримали 78% осіб. Такий розподіл вироків, на думку експертів ФАТФ, загалом відповідає крадіжкам і шахрайству нижчого рівня [31, р. 85].

Німеччина була також піддана критиці за використання при кримінальному переслідуванні ВК реактивного, а не проактивного підходу, що обумовило проблеми зокрема з розслідуванням правопорушень за участю професійних мереж ВК, контрабанди готівки, ВК іноземних предикатів, складних ВК та випадків ВК, пов'язаних з юридичними особами. Ця критика визнана обґрунтованою вітчизняними науковцями, на думку яких проблеми розслідування складних структур ВК у Німеччині зумовлені зосередженням уваги правоохоронних органів на – здебільшого безрезультатному – переслідуванні предикатних злочинів [32. s. 428].

Висновки. Порівняльний аналіз кримінально-правових засад протидії відмиванню коштів (ПВК) у США, Сполученому Королівстві, Швейцарії та Німеччині дозволяє виокремити низку спільних рис і відмінностей, що формують специфіку національних систем кожної країни.

По-перше, в усіх чотирьох юрисдикціях ВК визнається тяжким злочином, тісно пов'язаним з організованою злочинністю. Водночас підходи до визначення самого поняття «відмивання коштів» відрізняються. США та Швейцарія, попри активну участь у формуванні глобального нормативного порядку у сфері ПВК, зберігають національну специфіку: США впровадили широку модель, що охоплює три типи фінансових трансакцій із майном, здобутим злочинним шляхом; Швейцарія ж надала перевагу вузькому тлумаченню, зосередженому на перешкоджанні виявленню такого майна. Натомість у законодавстві Сполученого Королівства та Німеччини термін «відмивання коштів» є більш формалізованим і не обмежується лише фінансовими операціями. Ці держави продемонстрували максимальну наближеність до положень Конвенцій ООН, що пояснюється визначальним впливом міжнародних і європейських нормативних актів на формування їхніх національних підходів.

По-друге, санкційна політика в розглянутих країнах варіюється за ступенем суворості. У США за відмивання коштів передбачено до 20 років позбавлення волі та значні штрафи, у Сполученому Королівстві — до 14 років ув'язнення, що свідчить про високий пріоритет боротьби з ВК та використання суворих санкцій як інструменту посилення слідчих можливостей. У Швейцарії та Німеччині максимальні санкції є м'якшими (від 5 до 10 років), однак вони компенсуються ефективністю слідчих механізмів у сфері предикатних злочинів і системи фінансового нагляду.

По-третє, структура кримінально-правових норм у сфері ПВК має різну організацію. Законодавство США та Сполученого Королівства, яке ґрунтується на прецедентному праві, допускає «широке» формулювання кримінальних норм, які одночасно охоплюють

визначення злочину, санкції, юрисдикційні питання, термінологію та процесуальні механізми. Це пов'язано з необхідністю оперативного застосування норм без посилання на інші нормативні акти. У Швейцарії та Німеччині натомість домінує кодифікований підхід: кримінальні кодекси містять лише базове визначення складу злочину та загальні санкції, тоді як інші аспекти (наприклад, юрисдикційні межі, правила доказування) регулюються спеціальними законами або судовою практикою.

Нарешті, аналіз ефективності кримінально-правових механізмів свідчить, що, попри високий рівень технічної відповідності правових систем міжнародним стандартам, практична результативність реалізації норм залежить від ряду чинників — насамперед, від сприйняття пріоритетності проблеми ПВК, налаштованості державних інституцій на реальну протидію ВК, рівня інституційного потенціалу, ефективності міжвідомчої координації та якості міжнародної співпраці.

США та Велика Британія демонструють вищі показники кримінального переслідування злочинів ВК, тоді як Швейцарія робить ставку на превентивні заходи та фінансовий моніторинг, що дозволяє зосередитись на найбільш небезпечних формах злочину. Німеччина, своєю чергою, перебуває на етапі трансформації своєї системи з метою підвищення її ефективності.

Загалом, досвід цих країн свідчить, що для підвищення результативності діяльності українських правоохоронних і судових органів у сфері ПВК необхідно: чітко визначити основні цінності, які мають захищатися кримінально-правовими засобами; забезпечити пріоритетність переслідування злочинів ВК; посилити відповідальність за їх вчинення та поєднати жорстке кримінальне переслідування з ефективними інституційними та превентивними заходами. Саме така

комплексна модель могла б стати підґрунтям для створення дієвої системи кримінально-правового захисту у сфері ПВК в Україні.

Література:

1. Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT/CPF Systems, FATF (2024), <[Assessment-Methodology-2022.pdf.coredownload.inline.pdf](#)> [in English]. (2025, квітень, 14).

2. Заходи щодо боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. Україна. Звіт за результатами п'ятого раунду взаємної оцінки. MONEYVAL. (2017). https://fiu.gov.ua/content/file/Site_docs/2018/20180305/ZVIT_UKR.pdf>(2025, квітень, 21).

3. Halliday, T., Levi, M. and Reuter, P. (2020). Why do transnational legal orders persist? The curious case of money-laundering controls. In: Shaffer, G. and Aaronson, E. eds. Transnational Legal Ordering of Criminal Justice. Cambridge Studies in Law and Society Cambridge: Cambridge University Press, pp. 51-83., <<https://www.cambridge.org/core/books/transnational-legal-ordering-of-criminal-justice/why-do-transnational-legal-orders-persist/2329573275245EDD6ACAB4E238C6CA15>> [in English].(2025, квітень, 15).

4. United Nations Convention against illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances. 1988. United Nations <https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf> [in English] (2025, квітень, 14).

5. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF Updated February 2025 <

gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.

coredownload.inline.pdf>[in English].(2025, квітень, 09).

6. Переверзєва О. С., Гаджієв В.Ф. (2020). Особливості правової природи міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ), Часопис Київського університету права. 3, 370-374. <<https://chasprava.com.ua/index.php/journal/issue/view/80>> (2025, квітень, 05).

7. Executive Order 12435 – President's Commission on Organized Crime July (1983)<<https://www.reaganlibrary.gov/archives/speech/executive-order-12435-presidents-commission-organized-crime> > [in English]. (2025, квітень, 16).

8. The Cash Connection: Organized Crime, Financial Institutions, and Money Laundering (1984). President's Commission on Organized Crime. 1984. <<https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/166517NCJRS.pdf>> [in English]. (2025, квітень, 16).

9. History of Anti-Money Laundering Laws (An official website of the United States Governmen) <<https://www.fincen.gov/history-anti-money-laundering-laws>> [in English]. (2025, квітень, 05).

10. Proceeds of Crime Bill. Bill 31 of 2001–2002. Research Paper 01/79, P. 91 <<https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/RP01-79/RP01-79.pdf>> [in English]. (2025, квітень, 17).

11. Proceeds of Crime Bill. Publication of Draft Clauses Presented to Parliament by the Secretary of State for the Home Department by Command of Her Majesty March 2001 <<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7c2d0ced915d76e2ebb930/5066.pdf>> [in English]. (2025, квітень, 17).

12. A Comparative Guide to Anti-Money Laundering- A Critical Analysis of Systems in Singapore, Switzerland, the UK and the USA. Ed. M. Pieth and G. Aiolf, UK, Northampton, MA, USA. 2004. P.488. <<https://www.eelgar.com/shop/gbp/a-comparative-guide-to-anti-money-laundering-9781843766735.html>> [in English]. (2025, квітень, 15).

13. Botschaft über die Änderung des Schweizerischen Strafgesetzbuches (Gesetzgebung über Geldwäscherei und mangelnde Sorgfalt bei Geldgeschäften) vom 12. Juni 1989. Der Schweizerische Bundesrat. S. 1061 – 1100 <<https://www.amtsdruckschriften.bar.admin.ch/viewOrigDoc/10051119.pdf?ID=10051119>> [in Germany]. (2025, квітень, 15).

14. Bülte, J. Stellungnahme zum Entwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der strafrechtlichen Bekämpfung der Geldwäsche. BT-Drucksache 19/24180. Mannheim, 2020. <https://www.bundestag.de/resource/blob/810652/881114134916dc4b59a8cdeacb511623/buelte_neu.pdf> [in Germany]. (2025, квітень, 15).

15. Yueh-Chung Ma. Die Bekämpfung der Geldwäsche als tatsächliches und rechtliches Problem - Internationale Instrumente sowie die Entwicklung der Gesetzgebung in Taiwan und in Deutschland. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Juristischen Fakultät der Eberhard-Karls-Universität Tübingen. 2008. S. 256 <https://publikationen.uni-tuebingen.de/xmlui/bitstream/handle/10900/43733/pdf/Dissertation_vollstaendig.pdf?sequence=1> [in Germany]. (2025, квітень, 15).

16. Entwurf eines Gesetzes zur Bekämpfung des illegalen Rauschgifthandels und anderer Erscheinungsformen der Organisierten Kriminalität (OrgKG). Deutscher Bundestag 12. Wahlperiode, Drucksache 12/2720, 04.06.92, <<https://dserver.bundestag.de/btd/12/027/1202720.pdf>> [in Germany]. (2025, квітень, 15).

17. 18 U.S. Code § 1956 – Laundering of monetary instruments. <<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1956>> [in English]. (2025, квітень, 15).

18. 18 U.S. Code. § 1957 – Engaging in monetary transactions in property derived from specified unlawful activity. <<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1957>> [in English]. (2025, квітень, 15).

19. The Proceeds of Crime Act 2002 (POCA). UK Public General Acts 2002 c. 29. <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/29/contents>> [in English]. (2025, April, 15).

20. Schweizerisches Strafgesetzbuch vom 21. Dezember 1937 (Stand am 1. Januar 2025) <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/de> [in Germany]. (2025, квітень, 18).

21. Strafgesetzbuch. Bundesministerium der Justiz Deutschland. <<https://www.gesetze-im-internet.de/stgb>> [in Germany]. (2025, квітень, 08).

22. Dannecker G. Money laundering and corruption: Legal framework and distinctive features of German criminal law .233-250. in Criminal Law Aspects of the Protection of the Financial Interests of the European Union. Edited by: Farkas, Ákos –Dannecker, Gerhard –Jacsó, Judit. Wolters Kluwer Hungary Kft. Budapest, 2019. P. 554 [in English]. (2025, квітень, 15).

23. The Bank Secrecy Act. (An official website of the United States Government) <<https://www.fincen.gov/resources/statutes-and-regulations/bank-secrecy-act>> [in English]. (2025, квітень, 28).

24. The Money Laundering, Terrorist Financing and Transfer of Funds Regulations 2017. UK Statutory Instruments. 2017 No. 692

<<https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2017/692/contents>> [in English]. (2025, квітень, 28).

25. Levi, M., P. & Halliday, T. Can the AML system be evaluated without better data?. *Crime Law Soc. Change* 69, 307–328 (2018). <<https://doi.org/10.1007/s10611-017-9757-4>> [in English]. (2025, квітень, 15).

26. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - United States, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris 2016. <<https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-United-States-2016.pdf.coredownload.inline.pdf>> [in English]. (2025, квітень, 16).

27. United States Sentencing Commission Quarterly Data Report. 4th Quarter Release Preliminary Fiscal Year 2024. <https://www.ussc.gov/sites/default/files/pdf/research-and-publications/federal-sentencing-statistics/quarterly-sentencing-updates/USSC_Quarter_Report_4th_FY24.pdf> [in English]. (2025, квітень, 16).

28. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – United Kingdom, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF (2018), Paris. P. 248. <<http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-united-kingdom-2018.html>> [in English]. (2025, квітень, 23).

29. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Switzerland, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, (2016) Paris. P. 245 <<https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/images/mer/mer-switzerland-2016.pdf.coredownload.inline.pdf>> [in English]. (2025, квітень, 22).

30. Report of the Office of the Attorney General of Switzerland on its activities in 2022 for the attention of the supervisory authority. Annual Report 2022. Bundesanwaltschaft. P. 69

<<https://www.bundesanwaltschaft.ch/mpc/en/home/suche.html#Money%20lauding>> [in English]. (2025, квітень, 22).

31. FATF (2022), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Germany, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris. P. 330.

<<http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-germany-2022.html>> [in English]. (2025, квітень, 22).

32. Wegner, K. Ladwig, C. Zimmermann, T. El-Ghazi, M. (2022) Vorschlag zur Einführung eines Gesetzes über das Aufspüren verdächtiger Vermögensgegenstände und über die selbständige Vermögenseinziehung (Vermögenseinziehungsgesetz). Kriminalpolitische Zeitschrift, 6, 428-443. <<https://kripoz.de/wp-content/uploads/2022/11/wegner-ladwig-zimmermann-el-ghazi-vorschlag-eines-vermoegenseinziehungsgesetzes.pdf>> [in Germany]. (2025, квітень, 25).

References:

1. Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT/CPF Systems, FATF (2024), Retrieved from [Assessment-Methodology-2022.pdf.coredownload.inline.pdf](#). (2025, April, 14).

2. Zakhody shchodo borot'by z vidmyvanniam koshtiv ta finansuvanniam teroryzmu. Ukrayina. Zvit za rezul'tatamy p"yatoho raundu vzayemnoyi otsinky. MONEYVAL. (Measures to combat money laundering and terrorist financing. Ukraine. Report on the results of the fifth round of mutual evaluation. MONEYVAL). (2017). Retrieved from

https://fiu.gov.ua/content/file/Site_docs/2018/20180305/ZVIT_UKR.pdf [in Ukrainian]. (2025, April, 21).

3. Halliday, T., Levi, M. and Reuter, P. (2020). Why do transnational legal orders persist? The curious case of money-laundering controls. In: Shaffer, G. and Aaronson, E. eds. *Transnational Legal Ordering of Criminal Justice*. Cambridge Studies in Law and Society Cambridge: Cambridge University Press, pp. 51-83. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/books/transnational-legal-ordering-of-criminal-justice/why-do-transnational-legal-orders-persist/2329573275245EDD6ACAB4E238C6CA15>. (2025, April, 15).

4. United Nations Convention against illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances. 1988. United Nations. Retrieved from https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf (2025, April, 14).

5. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF Updated February 2025 <<https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf>.
coredownload.inline.pdf. (2025, April, 09).

6. Pereverzyeva, O. Gadjiev, V. (2020). Osoblyvosti pravovoyi pryrody mizhnarodnoyi hrupy z protydyiyi vidmyvannyu brudnykh hroshey (FATF) (Features of legal nature Financial Action Task Force on Money Laundering FATF). *Chasopys Kyyivs'koho universytetu prava*. (Journal of the Kyiv University of Law). 3, 370-374. Retrieved from <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/issue/view/80> [in Ukrainian]. (2025, April, 05).

7. Executive Order 12435 – President's Commission on Organized Crime July (1983) Retrieved from: <https://www.reaganlibrary.gov/archives/speech/executive-order-12435-presidents-commission-organized-crime> (2025, April, 16).

8. The Cash Connection: Organized Crime, Financial Institutions, and Money Laundering (1984). President's Commission on Organized Crime. 1984. Retrieved from <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/166517NCJRS.pdf> (2025, April, 16).

9. History of Anti-Money Laundering Laws (An official website of the United States Government) Retrieved from <https://www.fincen.gov/history-anti-money-laundering-laws> (2025, April, 05).

10. Proceeds of Crime Bill. Bill 31 of 2001–2002. Research Paper 01/79, P. 91 Retrieved from <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/RP01-79/RP01-79.pdf> (2025, April, 17).

11. Proceeds of Crime Bill .Publication of Draft Clauses Presented to Parliament by the Secretary of State for the Home Department by Command of Her Majesty March 2001. Retrieved from <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7c2d0ced915d76e2ebb930/5066.pdf> (2025, April, 17).

12. A Comparative Guide to Anti-Money Laundering- A Critical Analysis of Systems in Singapore, Switzerland, the UK and the USA. Ed. M. Pieth and G. Aiolf, UK, Northampton, MA, USA. 2004. P.488. Retrieved from <https://www.eelgar.com/shop/gbp/a-comparative-guide-to-anti-money-laundering-9781843766735.html>> [in English]. (2025, April, 15).

13. Botschaft über die Änderung des Schweizerischen Strafgesetzbuches (Gesetzgebung über Geldwäscherei und mangelnde Sorgfalt bei Geldgeschäften) vom 12. Juni 1989. Der Schweizerische Bundesrat. S. 1061- 1100 Retrieved from <https://www.amtsdruckschriften.bar.admin.ch/viewOrigDoc/10051119.pdf?ID=10051119>> [in Germany]. (2025, April, 15).

14. Bülte, J. Stellungnahme zum Entwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der strafrechtlichen Bekämpfung der Geldwäsche. BT-Drucksache 19/24180. Mannheim, 2020. Retrieved from https://www.bundestag.de/resource/blob/810652/881114134916dc4b59a8cdeacb511623/buelte_neu.pdf [in Germany]. (2025, April, 15).

15. Yueh-Chung Ma. Die Bekämpfung der Geldwäsche als tatsächliches und rechtliches Problem - Internationale Instrumente sowie die Entwicklung der Gesetzgebung in Taiwan und in Deutschland. (2008) Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Juristischen Fakultät der Eberhard-Karls-Universität Tübingen. 256 Retrieved from https://publikationen.uni-tuebingen.de/xmlui/bitstream/handle/10900/43733/pdf/Dissertation_vollstaendig.pdf?sequence=1 [in Germany]. (2025, April, 15).

16. Entwurf eines Gesetzes zur Bekämpfung des illegalen Rauschgifthandels und anderer Erscheinungsformen der Organisierten Kriminalität (OrgKG). Deutscher Bundestag (1992), Retrieved from <https://dserver.bundestag.de/btd/12/027/1202720.pdf> [in Germany]. (2025, April, 15).

17. 18 U.S. Code § 1956 – Laundering of monetary instruments. Retrieved from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1956> (2025, April, 15).

18. 18 U.S. Code. § 1957 – Engaging in monetary transactions in property derived from specified unlawful activity. Retrieved from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1957> (2025, April, 15).

19. The Proceeds of Crime Act 2002 (POCA). UK Public General Acts 2002 c. 29. Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/29/contents> (2025, April, 15).

20. Schweizerisches Strafgesetzbuch vom 21. Dezember 1937 (Stand am 1. Januar 2025) Retrieved from

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/de [in Germany]. (2025, April, 18).

21. Strafgesetzbuch. Bundesministerium der Justiz Deutschland. Retrieved from <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb> [in Germany]. (2025, April, 08).

22. Dannecker G. Money laundering and corruption: Legal framework and distinctive features of German criminal law .233-250. in Criminal Law Aspects of the Protection of the Financial Interests of the European Union. Edited by: Farkas, Ákos –Dannecker, Gerhard –Jacsó, Judit. Wolters Kluwer Hungary Kft. Budapest, 2019. P. 554 (2025, April, 15).

23. The Bank Secrecy Act. (An official website of the United States Government) Retrieved from <https://www.fincen.gov/resources/statutes-and-regulations/bank-secrecy-act> (2025, квітень, 28).

24. The Money Laundering, Terrorist Financing and Transfer of Funds Regulations 2017. UK Statutory Instruments. 2017 No. 692 Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2017/692/contents> (2025, квітень, 28).

25. Levi, M., P. & Halliday, T. Can the AML system be evaluated without better data?. Crime Law Soc. Change 69, 307–328 (2018). Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10611-017-9757-4> (2025, April, 15).

26. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - United States, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris 2016. Retrieved from <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-United-States-2016.pdf>. coredownload. inline. pdf (2025, April, 16).

27. United States Sentencing Commission Quarterly Data Report. 4th Quarter Release Preliminary Fiscal Year 2024. Retrieved from

https://www.ussc.Gov/sites/default/files/pdf/research-and-publications/federal-sentencing-statistics/quarterly-sentencing-updates/USSC_Quarter_Report_4th_FY24.pdf (2025, April, 16).

28. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – United Kingdom, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF (2018), Paris. P. 248. Retrieved from <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-united-kingdom-2018.html> (2025, April, 23).

29. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Switzerland, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, (2016) Paris. P. 245 Retrieved from <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/images/mer/mer-switzerland-2016.pdf>. [coredownload.inline.pdf](#) (2025, April, 22).

30. Report of the Office of the Attorney General of Switzerland on its activities in 2022 for the attention of the supervisory authority. Annual Report 2022. Bundesanwaltschaft. P. 69 Retrieved from <https://www.bundesanwaltschaft.ch/mpc/en/home/suche.html#Money%20laundering> (2025, April, 22).

31. FATF, Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Germany, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, (2022) P. 330. Retrieved from <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-germany-2022.html> (2025, April, 22).

32. Wegner, K. Ladwig, C. Zimmermann, T. El-Ghazi, M. (2022) Vorschlag zur Einführung eines Gesetzes über das Aufspüren verdächtiger Vermögensgegenstände und über die selbständige Vermögenseinziehung (Vermögenseinziehungsgesetz). Kriminalpolitische Zeitschrift, 6, 428-443. Retrieved from <https://kripoz.de/wp-content/uploads/2022/11/wegner-ladwig-zimmermann-el-ghazi-vorschlag->

eines-vermoegenseinziehungsgesetzes.pdf [in Germany]. (2025, April, 25).